

Koldingbogen

ÅRSTAL:	1978
FORFATTER:	Ingeborg Dyre Rosenstand Esbern Rosenstand
TITEL:	Præstegårdsliv i Eltang-Vilstrup
KORT RESUME:	Minder om Laura Knudsen, f. Møller, præstekone i Nørre Stenderup (Eltang) præstegård, og præstefamilierne Knudsen og Rosenstand i årene 1859 - 1904

Præstegårdsliv i Eltang-Vilstrup

»Midt i travlheden to uger før jul, var der spektakel i gården og i huset. Bedstemor holdt sit indtog. Det var jo hende, som lavede juletræet. Hun lavede hver en stump og hvert stykke fra roden til toppen. Det skete under visse formularer og tryllekunster, hvortil hørte pisket æggehvide, melklister og andre sjældne ting. Selve fremgangsmåden var en dyb hemmelighed, som vi gjorde flere mislykkede forsøg på at finde ud af.

En af os troede, at det kunne regnes ud ved tal. Det var Knud. Han fik Hans Peter eller mor til at skrive så mange streger på et stykke papir, som der var dage til jul. Hver dag strøg han en streg og foreholdt bedstemor, at hendes tid var omme. Der gjordes andre mere voldsomme forsøg både ved døre og ved vinduer på at overrumple bedstemor, men hendes store forklæde skjulte alle vegne for udsigten til træet, hvoraf man blot skimtede skyggen på loftet«.

Breve med minder som disse skrev Esbern Rosenstand hjem til Danmark i 1909 fra Californien.

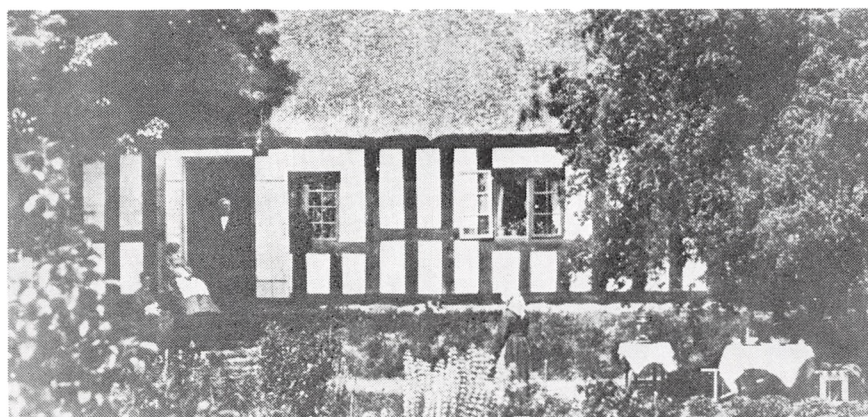
Minderne har forbindelse med livet i præstegården i Eltang (Nørre Stenderup) og med præstefamilierne Knudsen og Rosenstand, der boede på stedet i årene fra 1859-1904. Præsten Ludvig Knudsen kom efter en tid som adjunkt i Horsens og sognepræst i Agri - Egens i 1859 til Eltang - Vilstrup. Han var gift med Laura Møller, en hørkræmmerdatter fra København.

Han afløstes i 1883 som præst i sognet af sin svigersøn, Holger V. Rosenstand, der i 1873 var blevet gift med kusinen, Erasmine Marie Knudsen.

En skandinavisk-luthersk menighed i Michigan havde sendt den unge pastor Rosenstand kaldsbrev og familien opholdt sig i USA til 1878, da han på grund af overanstrengelse måtte gå af og vende tilbage til Danmark.

Han blev efter hjemkomsten personel kapellan hos sin svigerfar i Eltang-Vilstrup og i 1883 altså sognepræst på stedet.

Fra en slægtning af disse to familier, fru Betty Køser, Frederikssund, har bibliotekets lokalhistoriske samling modtaget en del materiale vedrørende egnen, og herimellem en beretning omhandler tiden omkring 1878

Eltang præstegård 1870. I døren pastor Ludvig Knudsen. Med hvidt forklæde hans kone, Laura Knudsen. Under rødtjørnen til højre for bordet er nedgravet to kasser med gamle bøger.

da Laura Knudsen, f. Møller var præstekone i Nørre Stenderup præstegård.

»En bedstemor som min findes ingensinde«.

Aldrig kan jeg glemme min bedstemor, med de brune øjne, de snehvide krøller, sat op lige akkurat hver dag, på hver side om ørerne, foran kappen med de kønne hængler, den brusende kjole, med det korte liv og vide ærmer, så lang, at den med to fingre blev løftet en lille smule op.

Min bedstemor var husmor i en stor gammel præstegård (Eltang), 200 år gl., men dog højt til loftet, for den var i sin tid bygget af det gamle bindingsværk fra en taghøj herregård.

Bedstemor gik med det store nøgleknippe fra køkkenen og fade-

bur gennem den hele huslængde til gæsteværelser med de gode gåsedundyner og pulterkammeret med skabe og kister med søndagstøjet og kisteklæderne. Ikke at forglemme, det velordnede linnedskab, hvor alt lå i navneorden, med egenhændig broderede navne og hulsøm.

Havekonen løb ærinder og lugede i gård og have, og var altid rede til en lille tjeneste her og der. Hun var den samme år ud og år ind, hed her svenske Mette Marie, fordi hendes mand, der var død, var kommet fra Sverige. Hun havde ravnsort hår, sortbrune, raske, lidt urolige øjne, og en tynd rank skikkelse. Fingrene var altid i bevægelse, den kaffebrune lød, som kun blev vasket ved højtidelige lejligheder, gjorde hende helt køn.

Da min bedstemors hund døde, blev den lagt i en kasse, hvorpå blev sat et skilt af sølv, og hunden blev begravet i haven. Bedstemor kunne se, at der var blevet rørt ved dens grav, og gårdskarlen måtte grave kassen med indhold op. Sølvskiltet var borte, og meget angerfuld tilstod Mette Marie, at det var hende, som havde stjålet skiltet. Hendes far var et taterbarn, som velhavende folk på Dyrehavegård havde taget i pleje, men da de gik fallit, kom han atter ud på bar bund, men med stor stolthed talte Mette Marie om sin fars stormandsudsigter.

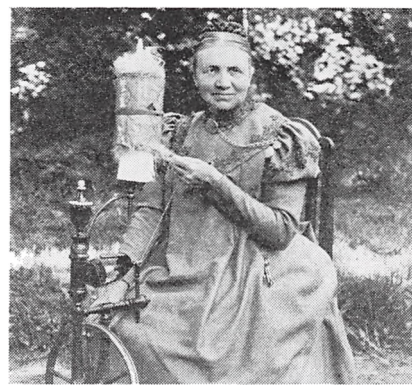
Da den store avling på 100 tønder land endnu ikke var forpagtet ud, var der malkepiger, bryggepiger og lillepigen, foruden de mere betroede, stuepigen og kokkepigen, og til tider en husjomfru, som var den eneste, nøglerne kunne betroes til. Det var også tydeligt at se på hele hendes holdning, at meget var hende betroet.

Når jeg tænker tilbage på mit fjerde år, kan jeg erindre Niels kusk på den høje buk på den dejlige grønne Wienervogn, med de blankpudsede velnærede brune for, og når præsten og præstemadammen kørte ud med deres fine gæster fra København til proprietærene i sognet, så var man ikke i tvivl om, det var sognets fader der kom. Det var et køretøj, som selv millionærer i vore dage kan misunde præsten, der den gang oftere var rig på børn end på penge.

Præsten har jeg jo ikke omtalt endnu. Min bedstefar, Ludvig Knudsen, var en høj og statelig mand, med smukt snehvidt hår, glatraget, dog med bakkenbarter, med kløft i den faste hage og store vandblå øjne, som kunne se smilende og godt ud, men livets skuffelser havde lagt en tung mørk alvor over hele hans person.

Laura Knudsen. f. Møller. f. 1808. gift med Ludvig Anton Knudsen, præst før sin svigersøn, Holger Rosenstand.

Erasmie Dorthea Rosenstand, f. Knudsen. foto: 1896. Farmor ved sin rok. En flittig præstekone, der selv dyrkede hør, spandt og vævede.

Pastor Holger V. Rosenstand og hustru c. 1896 med Bent, Knud, Esbern og Ingeborg samt kusinen Alvilda Knudsen (præstedatter fra Vammen ved Viborg). Navnene på de øvrige kendes desværre ikke.

Det var længe siden, præsten som ung adjunkt i Horsens førte de fine baller op med stor elegance, det var da han endnu fløjtede helt kønt på fløjte, ja, jeg husker hans kønne, dybe basstemme i en salme.

Når han gik en rundtur i gård og mark, var det med træsko, og lang pibe i munden. Den meste tid sad han indhyllet i tobaksskyer på sit kontor, skrev og regnede med sirlige bogstaver og tal i store protokoller.

Med stor angst og ærbødighed bankede man på den dør. Hvordan jeg selv kom ind ad den dør, ved jeg ikke, men jeg husker dog både mig selv og mine brødre derinde, liggende på knæ foran sofaen eller puffen med en af

bedstefars naturhistoriske billedbøger foran os, navnlig husker jeg en dejlig bog med malede fugle i, bedstefar dyrkede naturhistorie for sin fornøjelses skyld.

Jeg husker en dag, jeg lå foran puffen og så billeder, da jeg kom til at nyse. Den gamle kone, som sad på stolen og havde ærinde til præsten, sagde »Prosit«. Da oplyste bedstefar mig om, at så skulle jeg sige tak, for prosit betød »Gud være med dig«. Om jeg i min betuttelse fik sagt tak, ved jeg ikke, men hver gang een nyser, husker jeg denne episode og min bedstefars stemme«.

Denne beretning er underskrevet af Ingeborg Dyré Rosenstand, født i Maneslee USA 1874.